

הלכות כשפים כהלכות שבת

מהר"ל, באר הגולה, הבאר השני, עמ' כז

ופרק ד' מיתות (ס"ז, ב') אמר אב"י הלכות כשפים כהלכות שבת יש מהן בסקילה ויש פטור אבל אסור ויש מותר לכתחילה העושה מעשה חייב והאוחז העינים פטור אבל אסור ויש מהן מותר לכתחילה כרב חנינא ורב אושעיא כל מעלי שבתיו הוי עסקי בספר יצירה ועבדי להו עגלא תלתא ואכלי ליה ע"כ. ואמרו כיון שאמר ג' מיני כשפים הם יש ללמוד שדבר זה הוא כישוף והתירו כשפים. ודבר זה ח"ו לא עלה על דעתם, אך מפני שרז"ל מפרשים לשון כשפים שמכחישין פמליא של מעלה, פ"י מה שנגזר מצבא עליונים על הארץ הם משנים ומבטלים, כי העולם הזה נוהג על ידי העליונים והכשפים מבטלים אשר נגזר מצבא עליונים, בשביל כך נקרא המבטל גזירת עליונים אף ע"י שם בלשון כשפים. ועוד כי פ"י ג' מיני כשפים, ר"ל שנראה לאדם שהוא כשוף אבל אינו כשוף, ודבר זה הוא מבואר מעצמו כי נמצא כך במקומות הרבה. ואין להביא ראיה מן השם, וכי בשביל שאמרו ג' מיני כשפים הם יהיה שם כישוף עליו, שאמרו כך הלשון בשביל שנים אחרים שהם כשפים. ודבריהם בעצמו יורה על זה, כי מאחר שאמרו כי ג' מיני כשפים הם, ואמרו כי אחד אסור וחייב עליו סקילה, אם כן אותו אשר התירו אינו כשוף. רק מפני שאינו דבר טבעי קרא לו השם הזה, ואמר כי אף שנראה שהוא כשוף הוא מחולק מן דבר שהוא כשוף. כי מה שעסקו בספר יצירה ואברי להו עגלא תלתא הוא מותר לגמרי, כי זהו דרך סדר העולם ומנהגו שהוא יתברך מבטל גזירת עליונים ומושל עליהם. ומפרשים חכמים שלכך נקרא הוא ית' בשם שדי שהוא שודד מערכות צבא עליונים, וא"כ למה יהיה דבר זה אסור דבר שהוא לפי מנהג העולם, שהוא ית' נקרא כך ע"ש שהוא יכול ומושל על צבא עליונים והוא יכלתו וגבורתו בעולם. והוא כמו שאר תפילה, בשביל שהוא קורא הש"י מבטל הגזירה שנגזר עליו. ולפיכך ספר יצירה שבו הזכרת שמותיו ית' אשר בהם ברא עולמו, כי ביה ה' צור עולמים שכל העולם נברא בשמותיו, אין זה דבר יוצא מסדר עולם אף כי הוא מבטל טבעי הדברים והמנהג. דאל"כ היה אסור התפלה כי התפלה מבטלת ג"כ גזירת עה"ז, וכן גם הדברים הטבעיים יכול לבטל ע"י שמו ית'. ודבר זה בודאי מותר, כי אל הש"י בודאי כח לבטל טבעי הדברים, ואין זה דבר יוצא מסדר העולם. ודבר מקובל לחכמי ישראל שבשם של ע"ב קרע משה את הים, שהרי יש בג' פסוקים זה אחר זה בכל אחד ע"ב אותיות, וזה ראיה שהזכיר משה שמו ית' על הים ובשמו קרע אותו. ובשם של מ"ב קלל אלישע את הנערים שהרי דווקא מ"ב היו נהרגים, והרי היו פועלים בשם שהזכירו שמו ית' וענה אותו בשמו. ואין זה מה שעוסק בספרי יצירה כ"א הזכרת שמותיו ית' אשר בהם ברא העולם, ואיך אפשר לאדם לומר כי הזכרת השמות שבהם ברא העולם עצמו הוא יוצא מסדר הבריאה,

לכך אמרו שהוא מותר לגמרי:

ותלו הדבר במלאכת שבת ולא בשאר איסור, ואע"ג שאין מצוה בתורה שלא תמצא בה ג"כ איסור מן התורה ואיסור דרבנן ומותר לגמרי, וא"כ היה יכול לתלות בשאר איסורים ג"כ שיש שהוא אסור מן התורה ויש פטור אבל אסור ויש מותר לכתחילה, רק בשביל הדמיון והשווי שביניהם. וזה כי בשבת אסור לתקן מלאכתו, שאין מלאכה ראוי בשבת כי בו העולם נשלם ובדבר שהוא שלם אין מלאכה, ויש שהוא מלאכה גמורה ואסור מן התורה, ויש שאינו כל כך מלאכה ואסור מדרבנן, ויש שאין המלאכה מבטל כלל השבת מפני שאינו נחשב מלאכה. וכמו שאין ראוי לעשות מלאכה בשבת מפני שנשלם העולם ביום הזה, כך אין ראוי לעשות מלאכה בעולם שנגמר לשנות דבר ממנו ע"י כשפים, כי העולם הוא שלם ובדבר שלם אין שנוי. והעושה מעשה לשנות דבר בעולם ע"י כשפים חייב מיתה, ושאינו עושה מעשה פטור אבל אסור, ויש מותר לכתחילה מפני שלא נקרא שנוי בעולם מה שעושה על ידי שמותיו ית', שאין זה שנוי לעולם כי כל הנמצאים נבראו גם כן בשמו, ואין זה יציאה מסדר העולם מה שמזכיר שמו ית' ומבטל טבע הדברים. כלל הדבר דבר זה לא נקרא שנוי רק הוא הויה כי כל הדברים שמו ית' פועל אותם, וכן הדברים הנזכרים בספר יצירה שמו ית' פועל. והוא דומה לבריאה לגמרי שלא היה פועל בבריאת הטבע, כי כאשר היו עוסקין בספר יצירה והיו מזכירין שמותיו היה יוצא לפעל איזה דברים שראויים לצאת לפעל. ודברים אלו הם דברי חכמה שהיו יודעים להבדיל בין הדברים כפי מה שהוא כל דבר, ולא כמו הכסיל שהוא הולך בחושך ולא ידע בין דברים המותרים ובין דברים האסורים: